

Defensienieuws, 4 januari 2023

Oproep tot onderhandelen

De oorlog in Oekraïne, die een lange geschiedenis heeft, is met de Russische invasie van 24 februari 2022 in een nieuwe fase beland. Hij duurt nu tien maanden en Oekraïne dreigt te veranderen in een land waarin de bevolking met kou en honger wordt geconfronteerd dan wel een goed heenkomen moet zoeken in derde landen. Ook in het komende jaar moeten we vrezen voor verdere escalatie van het conflict. De strijdende partijen lijken niet bij machte een diplomatieke uitweg te vinden en zoeken hun heil in doorvechten. Toch is een definitieve overwinning van de ene of de andere partij zo goed als ondenkbaar. Dat betekent dat we dreigen af te stevenen op verdere escalatie.

Er is een andere weg denkbaar. Oorlogen die niet tot de overgave van een van de strijdende partijen leiden worden doorgaans via onderhandelingen beëindigd. Het Handvest van de Verenigde Naties (VN) is in het geval van oorlog en vrede het hoogste internationale recht. De leden van de VN hebben bij de oprichting van de organisatie de vreedzame beslechting van conflicten tussen staten tot hoogste gebod uitgeroepen (zie artikel 1.1. van het Handvest). Het feit dat de Veiligheidsraad van de VN door het vetorecht van de vijf permanente leden in feite zijn taken niet kan vervullen ontslaat de leden van de VN niet van de verplichting te streven naar de vreedzame beslechting van conflicten. En de Nederlandse regering heeft in dezen een bijzondere verantwoordelijkheid: artikel 90 van de Nederlandse Grondwet luidt “De regering bevordert de ontwikkeling van de internationale rechtsorde”. Dat betekent in vragen van oorlog en vrede dat de Nederlandse regering zich conform het Handvest van de VN sterk zou moeten maken voor onderhandelingen en bemiddeling als weg tot beëindiging van oorlog.

Onderhandelingen zijn niet onmogelijk. Rusland en Oekraïne hebben in het verleden vaker onderhandeld, soms ook met succes. Nog in maart en april 2022, kort na het begin van de Russische invasie, is enige tijd serieus onderhandeld, waarbij een conceptovereenkomst van vijftien punten op tafel lag. Deze onderhandelingen werden afgebroken zonder dat een volledig akkoord werd bereikt. Maar deze ervaringen bewijzen dat onderhandelingen tussen de beide partijen mogelijk zijn en ook tot resultaat kunnen leiden mits er voldoende internationale druk wordt uitgeoefend op Rusland en Oekraïne.

Ondergetekenden roepen de Nederlandse regering daarom dringend op haar grondwettelijke plicht tot het bevorderen van de internationale rechtsorde serieus te nemen. Dat kan door zich in EU-verband in te spannen om de strijdende partijen aan de onderhandelingstafel te brengen, bijvoorbeeld in samenspraak met de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties António Guterres. Hoe eerder de wapens zwijgen, hoe beter dat voor alle betrokkenen is – voor de Oekraïners, de Russen en de rest van de wereld.

Deze oproep is opgesteld door leden van de Golfgroep; een discussiegroep over internationale politiek, bestaande uit journalisten, wetenschappers, politici en activisten, en ondertekend door:

Jan Joost Teunissen (schrijver, directeur van Forum on Debt and Development en filmmaker)

Henk Overbeek (emeritus hoogleraar internationale betrekkingen VU, en oud-lid van de Eerste Kamer)

Paul Aarts (politicoloog, UvA)

Wendela de Vries (onderzoeker wapenhandel en wapenindustrie)
Harry van Bommel (oud-lid van de Tweede Kamer)
Hedy D'Ancona (oud-Europarlementariër en oud-minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur)
Nout Wellink (econoom en voormalig President van De Nederlandsche Bank)
Aafke Steenhuis (schrijfster en oud-redacteur De Groene Amsterdammer)
Kiki Amsberg (voormalig VPRO-programmamaker)
Joost Smiers (emeritus hoogleraar politicologie)
Tanja Aalberts (hoogleraar Law and Security, VU)
Rita Hendriks
Menno Grootveld (vertaler en uitgever bij Starfish Books)
Bert Wagendorp (columnist en schrijver)
Jan van der Putten (schrijver en journalist)
Yvonne Scholten (journalist)
Rob Simons (journalist)
Anne-Ruth Wertheim (onderzoeker racisme)
Rudi Künzel (historicus)
Adriana Bulnes (historica)
Berend Vis (jurist, RUG, staats/bestuursrecht)
Anton Wessels (emeritus hoogleraar godsdienstwetenschappen, VU)
Theo van der Veen (docent en vakontwikkelaar economische vakken)
Marie Reehorst (beeldend kunstenaar)
Corry van der Pol (voormalig beleidsfunctionaris GGZ)
Peter Quentin Reinsch (gepensioneerde sociale onderzoeker)
Mieke Goudt
Jesse Bos (oud-gemeenteraadslid Amsterdam en stadsdeelbestuurder)
Anne van Delft (vertelster, regisseur sociaal-artistieke projecten)
Liduíne J. Michiels van Kessenich (coördinator voormalig Vredesbureau Midden-Amerika, Pax en IKV)
Pieter Smit (mensenrechten-onderzoeker)
Marleen Mitzman-Wessel (onderzoekster financieel toezicht, UvA)
Welmoed Koekebakker (expert mensenrechten en conflict-transformatie)
Renée Smithuis (schrijfster/kunstintermediar)
Jan Nederveen Pieterse (Distinguished Professor Global studies & Sociology, University of California, Santa Barbara)
Jan Breman (emeritus hoogleraar sociologie, UvA)
Ewald Engelen (hoogleraar financiële geografie, UvA)
Ineke Jungschleger (oud-redactrice de Volkskrant)
Elise Koolmees (ecoloog/visionair)
Sander Hoffer (duurzaam bankier)
Bram Grandia (emeritus predikant, oud IKON-pastor)
Gerhard Scholte (predikant PKN)
Klaas de Jonge (antropoloog en Afrikanist)
Annette Freyberg-Inan (hoogleraar International Relations Theory, UvA)
Otto Holman (politicoloog, UvA)
Said Rezaeiejan (politicoloog, UvA)
Jeroen Doomernik (politicoloog, UvA)
Martijn Dekker (docent Conflictstudies, UvA)
Jan Aart Scholte (Leerstoel Global Transformations and Governance Challenges, Universiteit Leiden)

Mariwan Kani (docent Midden-Oostenstudies, UvA)
Peyman Jafari (onderzoeker, Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis)
Wiert Wiertsema (senior beleidsadviseur Both ENDS)
Nikolaos van Dam (oud-ambassadeur)
Bertjan Verbeek (hoogleraar internationale betrekkingen, Radboud Universiteit)
Duco Hellema (emeritus hoogleraar geschiedenis van de internationale betrekkingen, Universiteit Utrecht)
Mouin Rabbani (Co-Editor, Jadaliyya)
Max Arian (oud-redacteur De Groene Amsterdammer)
Maartje Arian-Schönfeld Wichers (lerares Frans)
Nana de Graaff (hoofddocent internationale betrekkingen, VU)
Barbara Giannakos-Teunissen (voormalig medewerker Stichting Buitenlandse Werknemers)
Arie van den Brand (pensionado, landbouwkundig ingenieur)
Pauline Wertheim-van Dillen (gepensioneerd klinisch viroloog)
Corrie Oudhoff (secretaris Multicultural Women Peacemakers Network)
Marjolijn Hohberger (lerares, journaliste)